

KATSE LAPSEEN -HANKKE

TUKIPERHETOIMINNAN KÄSIKIRJA

SISÄLTÖ

MITÄ ON TUKIPERHETOIMINTA?	3
TUKIPERHETOIMINNAN TAVOITTEITA	4
TUKEMISTA ARJESSA	5
MILLAINEN PERHE VOI RYHTYÄ TUKIPERHEEKSI?	6
MITEN TUKIPERHETOIMINTA ALKAA?	7
VALMENNUSTA JA TUKEA TUKIPERHEILLE	8
TUKIPERHETOIMINNAN HOITOPALKKIOT JA KULUKORVAUKSET	9
MITÄ TEEN, JOS HUOLESTUN?	10
MITÄ LAPSEN KANSSA VOI TEHDÄ?	12
PERHEEN TIE TUKIPERHEEKSI	
LÄHTEET	

MITÄ ON TUKIPERHETOIMINTA?

Lapsiperheiden arki on vauhdikasta, välillä myös vaativaa. Perheen elämässä saattaa tulla eteen tilanteita, jolloin vanhempien voimavarat joutuvat koetukselle. Tukiperhe voi olla avuksi lapsiperheelle silloin, kun tukea tarvitaan eikä ympärillä ole sukulaisia tai ystäviä.

Tukiperhetarpeen taustalla voi olla vaikeudet lasten kasvatusasioissa tai perheen ihmissuhteissa, vanhempien ero tai yksinhuoltajuus, vanhempien psyykkinen tai fyysinen väsymys tai perheen elämäntilanteen muutokset.

Tukiperhetoiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, joka perustuu **lastensuojelulakiin**. Tukiperhetoiminta on yksi **lastensuojelun avohuollon tukitoimi**, joka pyrkii tukemaan ja vahvistamaan vanhempien jaksamista ja kasvatuskykyä.

Sen avulla on tarkoitus edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä. Tärkeä osa toimintaa on yhteistyö lapsen vanhempien ja muiden lapselle tärkeiden ihmisten sekä sosiaalityöntekijän kanssa.

TUKIPERHETOIMINNAN TAVOITTEITA

Lastensuojelun avohuollon palvelujen tavoitteena on tukea perheitä niin, että he jatkossa selviytyvät omin voimavaroin. Tukiperhetoiminnalla tuetaan vanhempien jaksamista tarjoamalla heille mahdollisuus hengähtää. Lapselle tarjotaan tukiperheessä mahdollisuus saada uusia virikkeitä ja kavereita sekä kasvaa ja kehitystä tukevia uusia aikuissuhteita.

Tukisuhteet ovat aina yksilöllisiä, joten yksityiskohtaisemmat tavoitteet toiminnalle laaditaan aina tukiperhesuunnitelman teon yhteydessä. Toiminnan tavoitteiden lisäksi suunnitelmassa määritellään tuen tarve, sovitaan tukiperhekäytien tiheys ja kesto sekä yhteistyökäytännöt.

Tukiperhesuunnitelma tehdään tukiperhetoiminnan alkaessa yhdessä lapsen, hänen perheensä, tukiperheen ja kunnan sosiaalityöntekijän kanssa. Tukiperhe raportoi tapaamisista lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

TUKEMISTA ARJESSA

Tukiperheenä toimiminen on lapsen rinnalla kulkemista, yhdessä tekemistä sekä arjen ilojen ja surujen jakamista. On tärkeää, että lapsi voi kertoa luottamuksellisesti asioitaan tukiperheelle. Tukiperheellä on vaitiolovelvollisuus. Tukiperhe ei saa kertoa tukiperhettä tarvitsevan lapsen ja hänen perheensä asioita ulkopuolisille.

Jokaisella tukiperheellä on mahdollisuus tukea lasta omalla tavallaan, oman elämäkokemuksensa tuomien tietojen ja taitojen pohjalta. Tukiperheeksi ryhtyviltä ei edellytetä erityistaitoja, ammatillisia valmiuksia tai sosiaalialan tuntemusta.

Tukiperhettä tarvitseva lapsi vierailee tukiperheessä sovitusti ja säännöllisesti, esimerkiksi yhden viikonlopun kuukaudessa ja mahdollisesti loma-aikoina. Tukiperhettä tarvitsevat lapset ovat usein leikki- tai kouluikäisiä.

Tukiperhe sitoutuu olemaan turvallisenä aikuisena mukana lapsen elämässä sovitun ajan ja toimimaan tehdyn suunnitelman mukaisesti.

MILLAINEN PERHE VOI RYHTYÄ TUKIPERHEEKSI?

Tukiperheeksi voi ryhtyä tavallinen perhe tai yksin asuva henkilö, jolla on:

- oma elämäntilanne ja ihmissuhteet kunnossa
- aikaa ja tilaa vieraillekin lapsille
- halua ja kykyä vastata lapsen tarpeisiin
- suvaitsevaisuutta kohdata erilaisuutta
- myönteinen elämänasenne
- kykyä keskustella avoimesti vaikeistakin asioista
- joustavuutta kaikilta perheenjäseniltä
- pitkäjänteisyyttä ja sitoutuneisuutta
- ihmissuhde- ja yhteistyötaitoja

Tukiperheiksi tarvitaan mukaan uusia ja erilaisia perheitä, koska tukiperhettä tarvitsevat lapsetkin ovat eri-ikäisiä ja heillä on erilaisia tarpeita. Tukiperheen vanhemmat voivat olla nuoria tai vanhoja, lapsettomia tai heillä voi olla omia lapsia. Tukiperheenä voi toimia myös yksin asuva. Tukiperheeksi sitoutuminen on kaikkien perheenjäsenten yhteinen päätös.

MITEN TUKIPERHETOIMINTA ALKAA?

Tukiperhetoiminnasta kiinnostuneet ottavat yhteyttä Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikköön tai kunnan sosiaalitoimistoon. Ennen kuin perhe aloittaa tukiperheenä toimimisen, selvitetään perheen valmiudet ja esteettömyydet (mm. ote rikosrekisteristä) toimia tukiperheenä. Perheet saavat myös ennen tehtävään ryhtymistään tukiperhevalmennuksen. Valmennuksen aikana perheet saavat tietoa mm. lastensuojelun keskeisistä periaatteista sekä tukiperhetoiminnan tarkoituksesta ja tavoitteista. Samanaikaisesti perhe arvioi halukkuuttaan ja mahdollisuuksiaan sitoutua tukiperhetoimintaan.

Ennen tukisuhteen aloittamista lapsi ja vanhemmat vierailevat tukiperheessä sosiaalityöntekijän kanssa.

Tällöin yleensä esittäytymisen ja tutustumisen lisäksi keskustellaan:

- lapsen ja perheen tarpeista
- asioista, jotka liittyvät lapsen elämään ja arkeen
- osapuolten odotuksista ja toiveista
- tukiperhetoiminnan tavoitteista

VALMENNUSTA JA TUKEA TUKIPERHEILLE

Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikkö järjestää tukiperheille valmennusta, koulutustilaisuuksia sekä vertaistapaamisia. Seudullisissa vertaistapaamisissa tuki- ja sijaisperheet tapaavat toisiaan ja vaihtavat kuulumisiaan. Tapaamisia pyritään järjestämään keväisin ja syksyisin sen lisäksi järjestetään ajankohtaisiin tarpeisiin vastaavaa koulutusta.

Tukiperheiden käytettävissä ovat myös muut Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikön tarjoamat asiantuntijapalvelut.

Ajankohtaista tietoa koulutuksista, vertaistapaamisista sekä muusta tuesta löytyy

Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikön nettisivuilta **www.pslastensuojelu.fi**.

TUKIPERHETOIMINNAN HOITOPALKKIOT JA KULUKORVAUKSET

Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikkö on tehnyt lasten-suojelun perhehoidon ja tukiperhetoiminnan suosituksen, johon sisältyy myös seuraavanlaiset tukiperhetoiminnan hoitopalkkiot ja kulukorvaukset:

- palkkio 28€/vrk
- palkkion korotus hoidon vaativuuden mukaan
30 % : 36 €/vrk 50 % : 42 €/vrk 100 % : 56 €/vrk
- kustannusten korvaus 20 €/vrk

Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikkö suosittaa, että yksi tukiperheviikonloppu käsittäisi kolme vuorokautta, jolloin sen kustannukset ilman korotuksia olisivat 144 €/hoidettava lapsi. Hoitopalkkioiden ja kulukorvausten maksamisesta vastaa tukiperhesopimuksen tekevä kunta.

Osa Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikön toiminnassa mukana olevista kunnista on ottanut suositukset käyttöönsä. Muilla kunnilla on omat vahvistetut ohjeet ja perusteet korvausten maksamiseen.

MITÄ TEEN, JOS HUOLESTUN?

Tukiperhe tekee aina yhteistyötä myös lastensuojelun sosiaalityöntekijän kanssa. Sosiaalityöntekijällä on velvollisuus perehdyttää, ohjata ja tukea tukiperhettä. Tukiperheeltä odotetaan yhteydenpi-toa sosiaalityöntekijään, raportointia tukisuhteen kuulumisista ja osallistumista sosiaalityöntekijän antamaan ohjaukseen.

Hyvää yhteistyötä edistää avoin kommunikaatio. Tukiperhe voi pu-hua sosiaalityöntekijän kanssa toimintaan liittyvistä asioista, iloista ja suruista. Mahdollisuus avoimeen keskusteluun on tärkeää, sillä tukiperhe toimii tukisuhteessa varsin itsenäisesti. Vaitiolovelvollisuuden vuoksi tukiperhe ei voi puhua asioista ulkopuolisille.

Tukisuhteessa voi tulla eteen tilanteita tai asioita, jolloin on otettava yhteyttä sosiaalityöntekijään. Näin on esimerkiksi silloin, kun tukiperhe huomaa tai saa tietää erityisen huolestuttavia asioita tukiperheessä käyvästä lapsesta tai tämän perheestä. Parasta olisi aina, että lapsi tai hänen perheensä ottaisivat itse asian puheeksi sosiaalityöntekijän kanssa. Tukiperhe voi rohkaista heitä tähän.

Jos lapsi tai hänen perheensä ei halua ottaa asiaa esille, tukiperheen on itse arvioitava, kerrooko hän asiasta sosiaalityöntekijälle. Tärkeintä on miettiä, mikä on lapsen kannalta parasta.

Tukiperhe voi arvioida tilannetta seuraavien kysymysten avulla:

- Onko huoleni lapsen ja perheen tilanteesta lisääntynyt tai jatkunut kauan?
- Kuuluuko asia omien auttamismahdollisuuksieni tai velvollisuuksieni ulkopuolelle?
- Onko kysymys asiasta, josta kenen tahansa kansalaisen kuuluu ilmoittaa viranomaisille?

Tukiperheen on AINA kerrottava sosiaalityöntekijälle, jos hän huomaa tai epäilee perheessä:

- perheväkivaltaa tai seksuaalista hyväksikäyttöä
- selvää lapsen hoidon ja huolenpidon laiminlyöntiä
- nuoren tai vanhempien rajua päihteidenkäyttöä tai rikollisuutta.

MITÄ LAPSEN KANSSA VOI TEHDÄ?

Tukiperhettä tarvitsevat lapset kaipaavat aitoa läsnäoloa, kuulluksi tulemistä ja yhdessä tekemistä. Lapset nauttivat rauhallisista hetkis-tä kotona, ulkoilusta ja arjen askareista. Yhteisen tekemisen ei tarvitse olla kustannuksiltaan kallista ja hankalasti järjestettävää. Tärkeintä on, että yhdessä tekeminen on kaikkien mielestä mukavaa!

OTA HUOMIOON:

- lapsen kiinnostuksen kohteet
- ikä- ja kehitystaso
- elämäkokemukset
- tukiperheen omat kiinnostuksen kohteet

PIENEN LAPSEN KANSSA VOI ESIM.:

- leikkiä tai pelata
- ulkoilla, käydä kävelyllä tai retkellä
- lukea kirjoja, opetella numeroita tai kirjaimia
- rakentaa majan

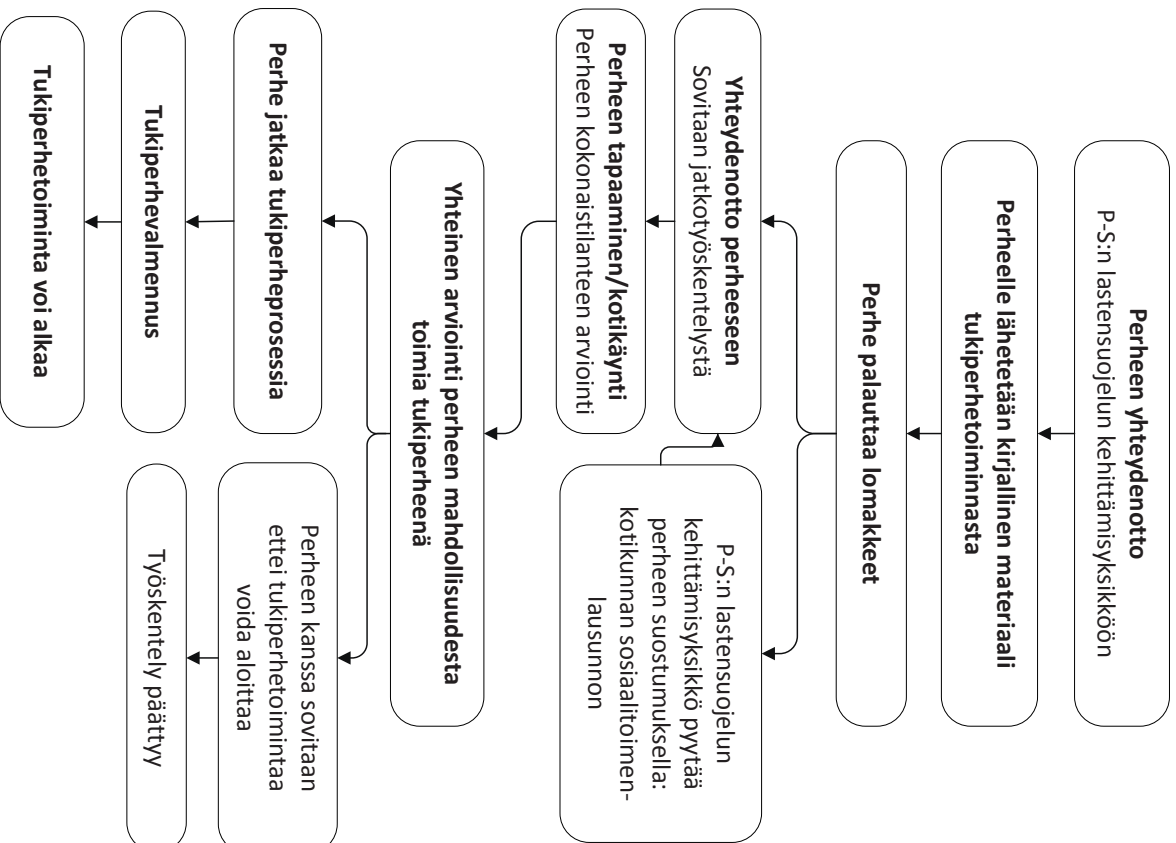
- käydä uimassa
- tehdä läksyjä
- askarrella, piirtää, muovilla, maalata
- tehdä ruokaa, leipoa tai siivota
- harjoitella asioiden hoitoa ja rahankäyttöä
- käydä kirjastossa, elokuvissa, teatterissa, huvipuistossa, konserteissa, lastentapahtumissa, näyttelyissä
- olla vaan

KOULULAISET HALUAVAT KESKUSTELLA AIKUISTEN KANSSA MUUN MUASSA SEURAAVISTA AIHEISTA:

- ystävyysuhteet
- koulussa pärjääminen, suhde opettajaan
- kodin tapahtumat, suhde vanhempiin
- harrastukset
- lihavuus ja laihduttaminen
- tupakka ja alkoholi
- yksinäisyys
- toiveet
- seurustelu, rakkaus, seksi (erityisesti yläkouluikäiset)

PERHEEN TIE TUKIPERHEEKSI

LÄHTEET

- Tukihenkilö ja tukiperhetoiminta käsikirja 2008, Ylä-Pirkanmaan lastensuojelun kehittämisshanke
- Lasten ja nuorten tukiperhehoito, Kainuun maakuntayhtymä / Laadukas perhehoito Kainuussa -hanke
- Tietoa tukiperheenä toimimisesta -esite, Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikkö
- Lastensuojelun perhehoidon ja tukiperhetoiminnan suositus, Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikkö

Lisää tukiperhetoiminnasta:

Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikkö
Isoharjantie 6 (3.krs), 71800 Siilinjärvi

toimisto@pslastensuojelu.fi
www.pslastensuojelu.fi